

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 5. 1957, sp. zn. 1 Tz 60/57

Číslo: 59/1957

Právní věta:

Ustanovení § 238 odst. 1 tr. ř. nebrání, aby soud posoudil zažalovaný skutek podle přísnějšího zákonného ustanovení jako spáchaný za okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby, jestliže tyto okolnosti vyjdou najevo teprve při hlavním líčení, aniž byly uvedeny v žalobním návrhu.

Posouzení zažalovaného skutku podle přísnějšího ustanovení zákona nevyžaduje vrácení věci prokurátoru k došetření (§ 239 odst. 1 tr. ř.), jestliže okolnosti podmiňující použití přísnějšího ustanovení zákona jsou dostatečně objasněny.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 22.05.1957

Spisová značka: 1 Tz 60/57

Číslo rozhodnutí: 59

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Hlavní líčení, Kvalifikace trestného činu, Obžaloba, Okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, Posouzení právní, Prokurátor, Trest, Vrácení věci prokurátorovi k došetření

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Krajský prokurátor v Jihlavě mimo jiné žaloval též obžalované A a B pro trestný čin vraždy podle § 138 a § 134 tr. zák. z r. 1852, že v noci na 10. července 1949 z pistolí, jimiž byli ozbrojeni, vystřelili větší počet ran na předsedu MNV v obmyslu, aby jej usmrtili. V důvodech obžaloby bylo rozvedeno, že obžalovaný A rozhodl spáchat vražedný útok na předsedu MNV po soustavném naléhání dalšího obžalovaného C, že by bylo třeba postrašit některého funkcionáře národního výboru, aby tito nevykonávali své funkce. Obžalovaný A pak k součinnosti na útoku proti předsedovi MNV získal spoluobžalovaného B. Dále je v důvodech obžaloby rozvedeno, jak oba obžalovaní se nejprve pod vykonstruovanou záminkou pokoušeli vylákat předsedu MNV ze stavení, kde bydlel, a když tento neuposlechl a vystoupil na půdu k vikýři, začali oba pachatelé na něho střílet z pistolí. Usnesením z 1. února 1957 byla obžaloba v celém rozsahu přijata krajským soudem v Jihlavě, tudíž i pokud jde o obžalované A a B. Ve smyslu § 202 tr. ř. krajský soud jen upozornil na možnost odchýlného právního posouzení skutku obou obžalovaných potud, že pokus vraždy, který se jim klade za vinu, bude správněji posoudit podle § 8 a § 134 tr. zák. z r. 1852 a nikoliv podle § 138 tr. zák. z r. 1852, který na takové jednání stanoví jen trestní sazbu a že vzhledem k možnosti takové změny v právním posouzení

nebude třeba učinit žádné opatření k dalšímu objasnění věci.

Krajský soud v Jihlavě při hlavním líčení usnesením z 28. února 1957 rozhodl, že se trestní řízení proti obžalovaným A a B pro trestný čin pokusu vraždy podle § 138 a § 134 tr. zák. z r. 1852 vylučuje podle § 20 odst. 1 tr. ř. ze společného řízení a podle § 239 odst. 1 tr. ř. se vrací věc prokurátoru k došetření vzhledem k tomu, že krajský prokurátor teprve v hlavním líčení se dožadoval přísnější kvalifikace pokusu vraždy jako zjednané a úkladné, kteréžto okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby (podle § 138 druhé věty tr. zák. z r. 1852) nebyly v žalobním návrhu uvedeny.

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem zrušil usnesení krajského soudu z 28. února 1852 vrací prokurátoru k došetření a krajskému soudu uložil, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Odůvodnění:

Generální prokurátor v podstatě napadá dotčené usnesení krajského soudu z toho důvodu, že měl-li krajský soud při skutkovém základu (na němž se od usnesení, jímž byla obžaloba přijata, nic nezměnilo) za to, že je dána možnost posoudit jednání obžalovaných podle přísnějšího zákonného ustanovení, než je zákonné ustanovení uvedené v obžalobě, a sice jako pokus kvalifikované vraždy podle § 8 a § 135 č. 1 a 3 (§ 138 věta druhá) tr. zák. z r. 1852, neměl věc vracet prokurátoru podle § 239 odst. 1 tr. ř. k došetření, nýbrž měl postupovat podle § 239 odst. 2 tr. ř. Vytýká proto napadenému usnesení, že jím byl porušen zákon v ustanovení § 239 odst. 1, 2 tr. ř. a navrhl, aby je nejvyšší soud zrušil.

Napadeným usnesením byl porušen zákon.

Pro vrácení věci prokurátoru k došetření podle § 239 odst. 1 tr. ř. (věty první) musí být splněny dva předpoklady:

Předně, že na podkladě výsledků hlavního líčení má být zažalovaný skutek při správném použití zákona posouzen podle jiného ustanovení, než jak jej posuzovala obžaloba. Dále, že vzhledem k odchýlnému právnímu posouzení je třeba ještě dalšího objasnění věci.

Má-li být zažalovaný skutek při správném použití zákona posouzen podle jiného ustanovení, než podle kterého jej posuzovala obžaloba (je-li tedy dán první z uvedených předpokladů), avšak věc je plně objasněna, takže došetření není třeba, mohou nastat dva případy:

- a. Skutek nemá být při odchýlném posouzení posuzován podle přísnějšího ustanovení zákona anebo má sice být posuzován podle přísnějšího ustanovení zákona, ale obžalovaný byl na tuto možnost upozorněn v usnesení o přijetí obžaloby podle § 202 tr. ř. V tomto případě soud rozhodne bez dalšího, nejso vázán právním posouzením skutku v obžalobě. Nebo
- b. skutek má být při odchýlném posouzení posuzován podle přísnějšího ustanovení zákona, obžalovaný však nebyl na tuto možnost podle § 202 tr. ř. upozorněn. Zde může soud rozhodnout, nejso vázán právním posouzením skutku v obžalobě, jen při zachování dalšího postupu uvedeného v § 239 odst. 2 tr. ř. (t. j. upozorní obžalovaného na možnost přísnějšího posouzení skutku a po případě hlavní líčení odročí k přípravě obhajoby).

V souzeném případě krajský soud v napadeném usnesení přehlédl, že jde o případ posléze uvedený a ne o případ podle § 239 odst. 1 tr. ř., jak se mylně domníval. Posouzení zažalovaného skutku podle přísnějšího ustanovení zákona samo o sobě nevyžaduje totiž vrácení věci prokurátoru za účelem jejího dalšího došetření.

Krajský prokurátor v Jihlavě označil [§ 191 odst. 1 písm. c) tr. ř.] v žalobním návrhu skutek

obžalovaných A a B, pro který na ně podal obžalobu takto: „Obžalovaní A a B v noci na 10. července 1949 tím, že z pistolí, jimiž byl každý ozbrojen, vystřelili větší počet ran na předsedu MNV v obmyslu, aby jej usmrtili, předsevzali čin, který vede ke skutečnému vykonání trestného činu vraždy, k dokonání však náhodou nedošlo“.

Obžaloba pak vyslovila, že v tomto skutku spatřuje trestný čin pokusu vraždy podle § 138 a § 134 tr. zák. z r. 1852.

Na podkladě výsledků hlavního líčení vyslovil krajský prokurátor v závěrečné řeči odchýlně od právního posouzení uvedeného v obžalobě názor, že správně má být zažalovaný skutek posouzen jako pokus zvláštního druhu vraždy podle § 135 č. 1, 3 tr. zák. z r. 1852 (a tudíž s trestní sazbou podle § 138 věty druhé cit. tr. zák.).

Krajský soud tu byl postaven před řešení otázky, zda se na totožnosti skutku, jak byl zažalován, něco mění, jestliže k němu přistoupl skutečností, jež odůvodňují použití vyšší trestní sazby, když o těchto skutečnostech při označení skutku v žalobním návrhu se nestala zmínka. Zda tedy, kdyby rozhodl, že obžalovaní se dopustili pokusu trestného činu některého z druhů vražd uvedených v § 135 č. 1 až 3 tr. zák. z r. 1852, by rozhodl v souladu s ustanovením § 238 odst. 1 tr. ř., podle něhož má rozhodnout jen o skutku, který je uveden v žalobním návrhu.

Krajský soud vyslovil názor, že pokud žaloba neuvedla v žalobním návrhu skutečnosti, které by mohly odůvodnit přísnější kvalifikaci trestného činu pokusu vraždy, nemůže soud bez dalšího uznat na tuto přísnější kvalifikaci. Tím krajský soud vyjádřil, že by rozhodoval o skutku, který není totožný se skutkem uvedeným v žalobním návrhu, a tudíž v rozporu s ustanovením § 238 odst. 1 tr. ř.

S tímto názorem nelze souhlasit. Smysl ustanovení § 191 odst. 1 písm. c) tr. ř., který stanoví, jak má být v žalobním návrhu skutek označen, je vyjádřen požadavkem, aby skutek nemohl být zaměněn s jiným skutkem.

Zmíněné již nezbytné náležitosti označení skutku, který se obžalovaným klade za vinu, žalobní návrh obsahuje. Jím je dostatečně individualisováno jednání obžalovaných jako pokus vraždy na předsedovi MNV. Ty skutečnosti, byť v žalobním návrhu neuvedené, zda k vraždě, o níž se obžalovaní pokusili, byli zjednáni, nebo zda se o vraždu pokusili způsobem úkladným, nemění nic na totožnosti skutku samého. Tyto skutečnosti mohou změnit jen stupeň nebezpečnosti činu obžalovaných pro společnost; nemění však skutek sám. I když tedy v žalobním návrhu nebyly uvedeny skutečnosti odůvodňující použití určité trestní sazby, nevyvolal tento nedostatek nebezpečí, že by skutek obžalovaných mohl být zaměněn se skutkem jiným. Proto s hlediska § 238 odst. 1 tr. ř. nic nebránilo krajskému soudu, aby – opodstatňují-li to výsledky hlavního líčení – posoudil zažalovaný skutek podle přísnějšího zákonného ustanovení, než jak jej posoudila obžaloba, ovšem při zachování postupu podle § 239 odst. 2 tr. ř.

Pokud jde o otázku, zda výsledky hlavního líčení stačí k posouzení skutku obžalovaných podle vyšší trestní sazby, vyslovil krajský soud názor, že k tomuto právnímu posouzení je třeba ještě dalšího objasnění věci. Předně z toho důvodu, zda úmysl pachatelů směřoval již před uskutečněním útoku k tomu, aby vražda byla spáchána způsobem úkladným (t. j. potměšilým, zákeřným, znemožňujícím nebo ztěžujícím opatrnost a obranu napadeného) a dále, zda pachatelé pojali úmysl usmrtit předsedu MNV na základě působení jiného pachatele, t. j. zda nešlo o pokus vraždy zjednané.

Ani s tímto závěrem krajského soudu nelze souhlasit. Nejvyšší soud se naopak ztotožňuje s vývody stížnosti pro porušení zákona, že tu nebylo důvodů k došetření věci prokurátorem.

Z celého spisového materiálu vyplývá, že všechny důkazní možnosti byly vyčerpány. Byli náležitě

vyslechnuti pachatelé, kteří byli slyšeni i v průběhu hlavního líčení, byli vyslechnuti zúčastnění svědci a provedeny všechny dostupné důkazy. Pokud jde o posouzení, zda pokus vraždy byl proveden způsobem úkladným, měl krajský soud k dispozici skutkové vylicení obou obžalovaných i napadaného, jakým způsobem byl proveden útok na předsedu MNV, byly pořízeny příslušné snímky a provedeno ohledání místa spáchaného útoku. Pokud pak by šlo o vraždu zjednanou, vypovídali oba obžalovaní, co je přimělo k spáchání vražedného útoku, a to v podstatě shodně se spoluobžalovaným C. Bude na krajském soudu, aby všechny tyto důkazy ve vzájemné jejich souvislosti zhodnotil a po tom aby posoudil, zda se obžalovaní A a B dopustili pokusu vraždy a zda vraždy prosté, či úkladné a zjednané.

Pokud tedy krajský soud napadeným usnesením rozhodl, že se trestní věc proti obžalovaným A a B vrací podle § 239 odst. 1 tr. ř. prokurátoru k došetření a pokud nepostupoval podle § 239 odst. 2 tr. ř., porušil zákon v ustanovení § 239 odst. 1, 2 tr. ř.